

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів та економічної безпеки

06-03-344М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
з переддипломної практики
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою
з якості ННІ економіки та
менеджменту
протокол №15 від 20.06. 2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки з переддипломної практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Шило Ж.С. Рівне: НУВГП, 2024. 45 с.

Повторне видання. Попередня версія – Шифр 06-03-263

Укладачка: Шило Ж.С. – канд. екон. наук, доцентка кафедри фінансів та економічної безпеки

Відповідальний за випуск – Л.В. Мельник, докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки

Керівник (гарант) освітньої програми:

Л.В. Мельник, докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів та економічної безпеки

Погоджено:

із завідувачкою виробничої практики НУВГП Запорожець Ю. В

© Шило Ж.С., 2024

© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

	Стор.
1. Організаційні засади переддипломної практики	4
1.1. Загальні положення переддипломної практики	4
1.2. Мета та завдання проходження практики	5
1.3. Бази переддипломної практики	9
1.4. Графік проходження практики	10
1.5. Обов'язки керівників практики	11
1.6. Обов'язки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти при проходженні практики	12
2. Методичні вказівки до виконання окремих розділів переддипломної практики	13
2.1. Програмні завдання для виконання на базі практики	13
2.2. Зміст програми переддипломної практики	14
2.3. Збір та опрацювання матеріалу	20
3. Оформлення звіту про проходження практики	21
4. Оцінювання звіту про переддипломну практику	24
5. Орієнтовний перелік кваліфікаційних робіт магістрів	28
6. Список рекомендованої літератури	42
7. Додатки	40

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Загальні положення переддипломної практики

Переддипломна практика є складовою частиною освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та проводиться відповідно до затверджених робочих навчальних планів та графіку навчального процесу з метою закріплення здобувачами вищої освіти системи професійних вмінь і навичок, а також набуття досвіду професійної діяльності.

Вказаний вид практики призначений забезпечити на основі сучасних методів та форм навчання формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах.

Під час проходження практики та написання звітів здобувачі керуються розробленими методичними вказівками з переддипломної практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», яка охоплює глибоке вивчення процесу фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства, банківських чи страхових установ, державних, муніципальних чи підприємницьких структур.

Переддипломна практика має на меті засвоєння практичних навичок, вмінь та закріплення знань, отриманих в процесі навчання на основі розширеного вивчення фінансово-економічної діяльності бази практики.

Основними базами практики є суб'єкти господарювання всіх форм власності, а також державні органи та організації. Базами практики можуть бути банківські установи, страхові

компанії, інші фінансово-кредитні установи та організації. Здобувачам надається право самостійно, обрати місце проведення практики за умови наявності укладеного договору на її проходження та достатньої кількості матеріалів для виконання завдання переддипломної практики.

1.2. Мета та завдання проходження практики

Переддипломна практика для студентів другого рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» є продовженням навчального процесу та важливим етапом у підготовці фахівців з фінансів, банківської справи та страхування.

Мета переддипломної практики - закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття у студентів професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних ринкових і виробничих умовах та збір необхідної інформації для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

Завданнями переддипломної практики є:

- ознайомлення з організаційними засадами функціонування підприємства – бази практики, його історією, структурою виробництва, управління та динамікою розвитку;
- вивчення законодавчої та нормативної бази, яку використовує підприємство для управління його фінансово-економічною діяльністю;
- дослідження фінансово-економічних показників діяльності підприємства, ефективність управління на підприємстві фінансовими потоками, основними фондами, оборотними коштами та трудовими ресурсами;
- збір та аналіз матеріалів з подальшим їх використанням у звіті про проходження переддипломної практики, у дипломному проектуванні та інших науково-дослідних роботах здобувачів магістрського рівня вищої освіти;
- вивчення досвіду роботи фінансово-економічних служб підприємства;

- розрахунок економічної ефективності від запровадження організаційних, економічних, екологічних та соціальних заходів, які будуть спрямовані на покращення фінансово-економічної діяльності підприємства;

- підбір та використання на практиці методів економіко-математичного моделювання виробничих процесів з метою підвищення його фінансової стійкості на перспективу;

- підготовка здобувачами-практикантами звіту за результатами проходження практики на основі програми практики, в якому необхідно виділити основні результати діяльності підприємства чи установи, дати їм оцінку, визначити вплив вирішальних чинників, узагальнити резерви та підготувати економічні обґрунтування розроблених проєктів, ідей та планів діяльності реального об'єкта практики та його фінансово-економічної безпеки.

У результаті проходження переддипломної практики здобувачі повинні:

знати:

- фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- особливості використання теоретичного та методичного інструментарію для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;

- особливості розробки технічних завдань для проєктування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

вміти:

- розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

- використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;

- використовувати теоретичний та методичний

інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;

- застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;

- застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- шукати, використовувати та інтерпретувати інформацію, необхідну для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Переддипломна практика передбачає набуття таких загальних (ЗК) та спеціальних компетенцій (СК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК10. Здатність виявляти та забезпечувати нейтралізацію зовнішніх та внутрішніх фінансових загроз діяльності підприємств, установ, організацій.

Проходження переддипломної практики дозволить досягнути наступних *програмних результатів навчання (ПРН)*:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування і фондового ринку та управляти ними.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР12. Обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування і фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані пройти практику у встановлені навчальним планом терміни, виконати програму практики, скласти визначений програмою звіт.

Під час практики студенти повинні дотримуватися встановлених правил техніки безпеки. Керівник практики від кафедри фінансів та економічної безпеки забезпечує організацію і проведення практик відповідно до навчального плану, проводить інструктажі студентів та контролює дотримання ними правил техніки безпеки, графік проходження практики, оцінює її результати.

1.3. Бази переддипломної практики

Бази проходження переддипломної практики визначає кафедра фінансів та економічної безпеки спільно з відділом практики університету відповідно до основних вимог підготовки фахівців та на підставі договорів між установою, що є базою практики та університетом.

Дозволяється проходження переддипломної практики на інших базах практики, які пропонуються самими студентами. Для цього необхідно надати до відділу практики університету документи, які підтверджують готовність бази практики

прийняти студента на практику з обов'язковим повідомленням реквізитів установи та відомостей про керівника бази практики.

Базами проходження практики можуть бути:

- підприємства, установи та організації різних галузей економіки будь-якої організаційно-правової форми (комерційні, некомерційні, державні, муніципальні);
- органи державного і муніципального управління;
- фізичні особи, які є підприємцями, що створюють і розвивають власну справу.

Місцем проходження практики повинні бути відділи чи підрозділи, які пов'язані з фінансовою роботою бази практики. Робочі місця для проходження практики обираються залежно від специфіки бази практики, можливості організації самостійної роботи студента та здійснення кваліфікаційного керівництва роботою студентів.

Самостійно змінювати базу та місце практики студент не має права. У разі відсутності студента на місці практики протягом терміну проходження практики без поважних причин вважається, що студент не виконав вимоги навчального процесу.

1.4. Графік проходження практики

Переддипломна практика тривалістю 3 тижні проводиться у відповідності з календарним графіком проходження практики (таблиця 1).

Таблиця 1

Календарний графік проходження практики

Назва заходу	Кількість днів
1. Вступне заняття	1
2. Інструктаж з охорони праці та техніки безпеки	1
3. Загальне ознайомлення з роботою бази практики, структурою, положенням, сферою діяльності та документацією.	2
4. Робота за індивідуальним завданням згідно з тематикою та планом практики	7

5. Систематизація зібраних матеріалів	4
6. Написання та оформлення звіту з переддипломної практики	5
7. Захист звіту з переддипломної практики	1

1.5. Обов'язки керівників практики

Керівництво практикою здобувачів вищої освіти здійснюється з двох сторін:

- з боку університету – керівником практики з числа професорсько-викладацького складу кафедри фінансів та економічної безпеки;

- з боку підприємства – кваліфікованим фахівцем, який призначається керівником практики наказом по підприємству.

Обов'язки керівника переддипломної практики від кафедри:

- здійснювати систематичний контроль за виконанням затвердженої програми практики;

- надавати консультації студентам з питань проходження практики;

- перевіряти подані звіти практикантів;

- доповідати на кафедрі про проходження практики здобувачами.

Обов'язки керівника практики від бази практики:

- здійснювати організацію роботи практикантів відповідно до затвердженої програми практики;

- перевіряти хід виконання здобувачами роботи під час практики;

- контролювати дотримання здобувачами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку;

- складати характеристику на здобувачів, підсумовуючи результати їх діяльності під час проходження практики.

Прибувши на практику, здобувач зобов'язаний:

- ознайомитися з затвердженням адміністрацією установи, підприємства наказом про порядок проведення виробничої практики;

– з'ясувати у керівника практики від підприємства загальний план-графік проходження практики і при необхідності оформити перепустку.

1.6. Обов'язки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти при проходженні практики

Здобувачі направляються на переддипломну практику у відповідності до наказу по університету, в якому зазначені термін проходження практики, бази практики та керівники практики від навчального закладу.

Здобувачі повинні пройти інструктажі з охорони праці та безпеки життєдіяльності з обов'язковою реєстрацією у відповідних журналах, ознайомитися з робочим місцем, правилами експлуатації устаткування, уточнити план проходження практики та тривалість робочого часу студентів на практиці.

Під час практики здобувачі повинні в повному обсязі виконати програму проходження практики та виконати звіт про проходження практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, містити в собі висновки і пропозиції, список використаних джерел та інші. Оформлюється звіт відповідно до вимог, встановлених університетом.

При проходженні переддипломної практики студенти збирають, опрацьовують, систематизують та здійснюють аналіз практичного матеріалу, необхідного для виконання звіту.

Основне завдання здобувача-практиканта полягає в детальному ознайомленні з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами, які регламентують організацію роботи бази практики.

Після закінчення практики звіт має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки та висновки про проходження переддипломної практики й підписують його.

Під час практики здобувач зобов'язаний:

- виконувати правила внутрішнього розпорядку і вимоги трудового законодавства;
- дотримуватися програми, затверджені керівниками практики від кафедри і підприємства щодо виконання здобувачем індивідуального плану практики;
- виконувати вказівки керівника практики від підприємства (організації, установи);
- при потребі – звітувати керівнику практики від кафедри про виконану роботу.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Програмні завдання для виконання на базі практики

Під час проходження переддипломної практики здобувач зобов'язаний виконати три групи завдань практичної підготовки:

Перша група – збір інформації про діяльність підприємства, зміст якої визначається темою і планом кваліфікаційної магістерської роботи.

Друга група – виконання індивідуальних практичних завдань з кожної дисципліни навчального плану.

Третя група – вивчення комплексу питань фахової практичної підготовки, обумовлених вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця з фінансів, банківської справи та страхування.

Зміст першої групи завдань кожен здобувач визначає для себе самостійно, за потреби він може проконсультуватись у свого наукового керівника.

Зміст другої групи завдань, рекомендації щодо їх виконання та порядок звітування наведено у методичних вказівках з вивчення відповідної навчальної дисципліни. Ці вказівки здобувач одержує під час організаційно-ознайомлювальної сесії.

Комплекс завдань з фахової практичної підготовки передбачає виконання переддипломної практики, написання звіту з практики.

2.2. Зміст програми переддипломної практики

Під час проходження переддипломної практики здобувачі виконують індивідуальні завдання згідно даних методичних рекомендацій враховуючи місце проходження практики.

Переддипломна практика передбачає:

- чітку організацію проведення запланованих заходів;
- забезпечення необхідних умов для студентів-практикантів на місцях проходження практики, в тому числі охорону праці, технічну безпеку та організаційну підтримку;
- контроль за виконанням студентами правил трудового розпорядку та поставлених завдань.

Завдання на переддипломну практику:

1. Ознайомлення з історією створення бази практики;
2. Ознайомлення із загальною характеристикою бази практики, з порядком реєстрації, з специфікою діяльності бази практики;
3. Ознайомлення із організаційно-економічною та фінансовою структурою бази практики;
4. Ознайомлення із загальними правилами ведення фінансової документації за три роки; порядком ведення та збереження фінансової документації на базі практики;
5. Виконання індивідуального завдання переддипломної практики.

Індивідуальне завдання на проходження переддипломної практики здобувач обирає самостійно в залежності від задалегідь обраної ним бази та місця практики.

З метою закріплення набутих теоретичних знань здобувач повинен дослідити діяльність підприємства чи установи, що є базою практики, керуючись цими положеннями.

Для суб'єктів господарювання всіх форм власності в тому числі банківських та фінансових установ.

Розділ 1. Структура управління та характеристика господарської діяльності підприємства.

- організаційно-правова форма діяльності підприємства;
- нормативно-правова база функціонування підприємства;
- характеристика установчих документів підприємства;
- мета та види діяльності підприємства;
- основні техніко-економічні показники діяльності суб'єкта господарювання.

Розділ 2. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства.

- аналіз майна підприємства;
- аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства;
- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз показників фінансової стійкості;
- аналіз показників ділової активності;
- аналіз показників банкрутства підприємства.

Розділ 3. Визначення шляхів підвищення фінансово-економічної діяльності підприємства.

- визначення проблем фінансово-економічної діяльності підприємства;
- розроблення заходів для покращення показників фінансово-економічного стану підприємства;
- проведення розрахунку ефективності впливу запропонованих заходів на фінансово-економічні показники діяльності суб'єкта господарювання

Базами практики можуть бути банківські установи, виконавчі дирекції фондів соціального страхування, страхові компанії, державні установи з регулювання діяльності фондового ринку України, депозитарної діяльності, інвестиційні компанії.

Звіт з переддипломної практики складається з трьох розділів:

Розділ 1. Економіко – організаційна характеристика об'єкта дослідження.

Розділ 2. Аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності об'єкта дослідження.

Розділ 3. Визначення перспектив покращення фінансового стану об'єкта дослідження.

Характеристика об'єкта повинна відображати таку інформацію: мета бізнесу, стисла історична довідка, інформація про засновників підприємства, форму власності, майнова відповідальність, напрями видів діяльності та джерела отримання прибутку, опис основної продукції, її призначення та основні споживачі, характеристика виробничої структури та структури управління підприємством, інформація про основних конкурентів та ринки збуту продукції, основні техніко-економічні показники.

Методичні рекомендації до аналізу та оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства.

Залежно від специфіки бази проходження практики здобувач повинен проаналізувати наступну інформацію.

Для державних установ.

Розділ 2. Аналіз фінансового забезпечення та ефективності фінансово-економічної діяльності державної установи:

- аналіз майна та джерел його формування;
- аналіз витрат загального фонду державної установи;
- аналіз видатків спеціального фонду;
- аналіз результатів фінансової діяльності;
- аналіз забезпеченості обчислювальною технікою та спеціалізованим програмним забезпеченням.

Для комерційних банків.

Розділ 2. Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності комерційного банку:

- аналіз активів комерційного банку;
- аналіз пасивів банку;

- аналіз фінансових результатів і рентабельності банку;
- аналіз забезпеченості обчислювальною технікою та спеціалізованим програмним забезпеченням.

Для страхових компаній.

Розділ 2. Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності страхової компанії

- аналіз активів страхової компанії;
- аналіз страхових резервів;
- аналіз страхових премій та страхових виплат;
- аналіз результатів фінансової діяльності страхової компанії;
- аналіз забезпеченості обчислювальною технікою та спеціалізованим програмним забезпеченням.

Аналіз фінансово-економічного стану та виявлення факторів загроз діяльності організації включає розрахунок та аналіз фінансово-економічних показників діяльності й виконується на основі даних фінансової звітності підприємства не менше ніж за три роки.

Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства включає такі основні складові: фінансова, виробничо-збутова, техніко-технологічна, кадрова, екологічна (таблиця 2).

Таблиця 2

Система показників фінансово-економічної діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку	Економічна сутність показника
Оцінка фінансової складової		
$K_{\text{авт}}$ – коеф. автономії	Сума власних коштів/загальна сума фінансування (загальний підсумок балансу)	Можливість підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів

$K_{\text{фін}}$ – коєф. фінансування	Залучені кошти/власний капітал	Відображає, яка кількість одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних
$K_{\text{покр}}$ – коєф. покриття	Оборотні активи/поточні зобов'язання підприємства	Показує здатність підприємства швидко розраховуватись з борговими зобов'язаннями
$K_{\text{р}}$ – коєф. рентабельності діяльності	Валовий прибуток/собівартість реалізованої продукції	Показує прибуток підприємства з кожної гривні, яка була витрачена на реалізацію продукції
Оцінка техніко-технологічної складової		
$K_{\text{вп}}$ – коєф. виробничої потужності	Річний фонд робочого часу/трудомісткість виробництва	Показує максимально можливий випуск продукції за певний час у номенклатурі при повному завантаженні обладнання
$K_{\text{зн}}$ – коєф. зносу	Сума зносу основних засобів/балансова вартість основних засобів	Відображає частку вартості ОЗ, яку списано на витрати виробництва попередніх періодів
$K_{\text{фв}}$ – фондовіддачі	Обсяг виробництва у вартісному вираженні/середньорічна вартість основних фондів підприємства	Показує кількість одиниць виготовленої продукції у гривнях, що припадає на одиницю вартості основних фондів
$K_{\text{інт}}$ – коєф. інтенсивного	Обсяг виготовленої продукції за певний період/виробнича потужність обладнання	Показує рівень використання виробничої потужності

використання обладнання		підприємства
Оцінка інтелектуально-кадрової складової		
$K_{пл}$ – коеф. плинності кадрів	Кількість звільнених за власним бажанням та за порушення трудової дисципліни/середньооблікова чисельність працюючих	Показує рух кадрів на підприємстві, що обумовлено незадоволенням працівників виробничою ситуацією або незадоволеність керівника підприємства виробничою поведінкою працівників
$K_{п}$ – продуктивності праці	Обсяг продукції/кількість праці, витраченої на її виробництво	Показує здатність робітників виробляти за одиницю робочого часу визначений обсяг продукції
$K_{фоз}$ – фондоозброєності праці	Середньорічна вартість основних виробничих фондів/середньооблікова чисельність робітників	Характеризує рівень оснащеності працівників основними виробничими засобами
Оцінка екологічної складової		
$K_{вик}$ – коеф. перевищення нормативного обсягу викидів шкідливих речовин	Сумарний показник забруднення сумішшю речовин/дозволений для підприємства сумарний обсяг викиду шкідливих речовин	Відображає ступінь перевищення реальних викидів шкідливих речовин в атмосферу над нормативними рівнями

$K_{\text{люд}} -$ коєф. залюднення ареалу шкідливого впливу	Сума нормативної щільності населення і середня щільність населення у межах ареалу шкідливого впливу підприємства	Показує рівень заселеності ареалу шкідливого впливу підприємства і потенційну небезпеку підприємства.
---	--	---

У третьому розділі проводиться обґрунтування стратегічних напрямів покращення фінансово-економічного стану підприємства.

За результатами аналізу здобувач повинен сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо вирішення проблеми. Запропонований комплекс організаційно-економічних та інформаційно-аналітичних заходів повинен бути спрямованим на покращення фінансово-економічних показників, результатів фінансово-господарської діяльності підприємства та підвищення рівня захищеності підприємства від партнерів та конкурентів, подальший розвиток підприємства (установи, організації).

Таким чином, у рекомендаційному розділі мають вирішуватися такі завдання:

- розробка за результатами аналізу обґрунтованих рекомендацій щодо вирішуваної проблеми (організаційного, інформаційного, технічного забезпечення);
- визначення основних напрямів удосконалення організації та управління фінансово-економічною діяльністю;
- застосування рекомендацій щодо впровадження нових методів, технологій, показників аналітичного забезпечення управлінських рішень в аспекті досліджуваної проблеми (теми магістерської дипломної роботи);
- економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів.

2.3. Збір та опрацювання матеріалу

Джерелами інформації для проведення аналізу результатів роботи підприємства, підготовки звіту з переддипломної практики та написання магістерської роботи є: форми

статистичної звітності, які складає і подає органам статистики підприємство, плани і звітність про різні напрямки господарської діяльності, дані оперативного статистичного та бухгалтерського обліку, інша оперативна і періодична інформація, дані опитування і спостереження на робочих місцях, нормативні документи тощо.

Збираючи і опрацьовуючи матеріал, необхідно вивчити все нове, що є у практиці господарювання, передовий досвід. З урахуванням зібраних матеріалів дається оцінка діяльності підприємства в досліджуваному напрямку.

3. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Завершальний етап переддипломної практики – правильне та своєчасне оформлення звіту про проходження переддипломної практики, в якому мають бути відображені результати виконання силябусу практики та проведеної науково-дослідницької роботи. У звіт вкладається заповнене направлення (підписаний безпосередньо керівником від бази практики).

Звіт про практику складається здобувачем безпосередньо на базі практики. Основою для оформлення звіту є записи та розрахункові таблиці виконані практикантом за передбаченими програмою питаннями.

У *вступі* обґрунтовується актуальність теми дослідження для банківської, або фінансової установи (фірми) – бази практики, виділяються мета і завдання дослідження, об'єкт, предмет дослідження, методи та інформаційна база дослідження.

За іншими розділами звіту матеріал повинен бути відображений згідно з програмою практики. У *висновку* звіту вказується список недоліків в організації аналітичної роботи, виявлених під час проходження практики, і пропозиції з їх вдосконалення. Останні повинні спиратись на інформацію, викладену у звіті, і мати економічне обґрунтування. Складовою частиною звіту є додаток відповідних розрахунків, документів,

деклярацій, форм фінансової звітності з посиланням в тексті звіту на дані додатку.

Звіт з переддипломної практики може бути рукописним або друкованими і виконується українською мовою на одній стороні білого аркушу формату А4 (210х297).

Текст розташовується на сторінці з дотриманням таких полів: ліве – 25мм: праве – 10 мм; верхнє та нижнє – по 20 мм. При комп'ютерному наборі слід використовувати шрифт Times New Roman 14 кеглів. Відстань між рядками тексту складає один міжрядковий інтервал.

Загальний обсяг тексту повинен складати не більше 30-40 сторінок. Нумерація сторінок тексту наскрізна і починається з титульного аркушу (додаток А), номер на якому не проставляється. На інших аркушах номер сторінки вказується арабськими цифрами у правій верхній частині аркушу. Другою сторінкою є зміст. Текст звіту поділяється на розділи, пункти і підпункти. Рубрикація частин тексту здійснюється лише арабськими цифрами наступним чином: «Розділ 1.», «Підрозділ 1.1.».

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту. Такі структурні частини, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Слід звернути увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені ці структурні частини наукової роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «І. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок

підрозділу. Відстань між заголовком тексту та текстом дорівнює двом міжрядковим інтервалам.

Схеми, графіки, діаграми, малюнки позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно арабськими цифрами у межах розділу за виключенням наведених у додатках.

Таблиці нумерують послідовно арабськими цифрами у межах розділу за виключенням наведених у додатках. У правому верхньому кутку над заголовком робиться надпис «Таблиця» і проставляється її номер. Номер таблиці складається з номера розділу та номера таблиці.

Кожна таблиця обов'язково повинна мати заголовок. Заголовок і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Таблиця розташовується після першої згадки про неї у тексті, її заголовок повинен бути чітким та стисло розкривати її зміст.

Посилання на джерело інформації у тексті повинне наводитись у вигляді порядкового номера цього джерела за списком використаної літератури у квадратних дужках. Якщо у звіті використовується цитата або цифрова інформація з якогось літературного джерела, то після порядкового номера через кому зазначається номер сторінки, на якій вона містилась, наприклад: [1, с. 75].

Список використаної літератури вказується за абеткою.

Наприклад:

1. Franco Modigliani and Merton H. Miller The American Economic Review Vol. 49, № 4 (Sep., 1959), pp. 655-669.

2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Київ: Ника-Центр, Эльга, 2004. 624 с.

3. Воробів Ю. М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2010. № 4. С. 77 – 85.

4. Опешко Н.С. Управління достатністю капіталу страхових компаній: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Харківський національний університет будівництва та архітектури. Харків, 2016. 391 с.

5. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 р. №514-І. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>

Додатки оформляють як продовження наукової друкованої праці на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті наукової роботи. Якщо додатки оформляють на наступних сторінках наукової роботи, кожен такий додаток повинен починатись з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ї. Один додаток позначається як додаток А.

Обов'язковими додатками до звіту є: розрахунково-фінансова документація згідно з програмою практики; річний звіт підприємства за минулий рік і виробничо-фінансовий план; характеристика виробничої і суспільної роботи за час проходження практики, підписана керівником практики і головним бухгалтером, затверджена гербовою печаткою.

4. ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ ПРО ПЕРЕДДИПЛОМНУ ПРАКТИКУ

Переддипломна практика завершується складанням повного звіту з практики та його захистом. Керівник від бази практики перевіряє складений та оформлений відповідно до вимог звіт з практики, засвідчує його підписом і печаткою у щоденнику практики та коротко характеризує діяльність студента за час проходження практики і також засвідчує свій відгук. Зброшурований звіт з практики здобувач у визначений термін подає керівнику практики від кафедри. Після перевірки звіту і отримання позитивного висновку здобувач отримує допуск до захисту звіту з переддипломної практики.

Переддипломна практика є самостійним заліковим кредитом і оцінюються в інтервалі 0-100 балів (включно) (таблиця 4).

Таблиця 4

Критерії оцінювання переддипломної практики

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів	Примітки
Здобувач повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обгрунтовані, логічні. Висока старанність у виконанні, бездоганне зовнішнє оформлення. Захист звіту впевнений і аргументований.	90 ... 100	
Здобувач повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту достатньо обгрунтовані, незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, добре зовнішнє оформлення. Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями у другорядному матеріалі.	82 ... 89	
Здобувач повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має деякі неточності. Достатня старанність у виконанні, добре зовнішнє оформлення. Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями, які студент сам виправляє.	74 ... 81	
Здобувач повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обгрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту з незначними помилками, які студент сам виправляє з допомогою викладача.	64 ... 73	

здобувач повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту зі значними помилками, які студент сам виправляє з допомогою викладача.	60 ... 63	
Здобувач виконав програму практики (> 50%), звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які студент не може виправити.	37 ... 59	З можливістю повторного складання
Здобувач частково виконав програму практики (<50%) , і представив звіт поганого зовнішнього оформлення. Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які студент не може виправити.	1 ... 36	Обов'язковим повторним проходження практики

Здобувач у визначені строки здає на кафедру підписаний керівником практики від підприємства та завірений печаткою звіт. Захист звіту здійснюється з обов'язковою присутністю студента після перевірки роботи керівником практики від університету.

Шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
	для практики
90-100	відмінно
82-89	добре
74-81	
64-73	
60-63	задовільно

35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 5

Критерії оцінювання для захисту звіту з переддипломної практики

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів	Оцінка
		За національною шкалою
Зміст та оформлення звіту і щоденника відповідають стандартам. Характеристика студента є позитивною. Студент дав вичерпні відповіді на всі запитання щодо програми практики і виконаної індивідуальної роботи.	90 ...100	«відмінно»
Наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту й щоденника. Характеристика студента є позитивною. У відповідях на запитання членів комісії" щодо програми практики студент допустив окремі неточності, хоч загалом має ґрунтовні знання.	82 ... 89	«добре»
Наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту й щоденника. Характеристика студента є позитивною, але має незначні зауваження у відповідях на запитання щодо програми практики студент допустив окремі неточності, відповіді на питання правильні, але не повні.	74 ... 81	«добре»
Недбале оформлення роботи і щоденника. Розділи звіту розкриті в основному. Характеристика студента в цілому є позитивною, але містить серйозні зауваження. Не всі відповіді на запитання є правильними.	64 ... 73	«задовільно»

Недбале оформлення роботи і щоденника. Переважну більшість завдань програми практики у звіті висвітлено, однак мають місце окремі розрахункові та логічні помилки. Характеристика студентів а в цілому є позитивною, але містить серйозні зауваження. Відповідаючи на питання студент почувався невпевнено, збивався, допускався помилок, виявив поверхіві знання.	60 ... 63	«задовільно»
У звіті висвітлено не всі питання. Характеристика студента у частині відношення до практики і трудової дисципліни є негативною. На запитання студент не зміг дати задовільних відповідей.	35 ... 59	«незадовільно»
У звіті зовсім не розкрита програма практики або роботу підготовлено не самостійно. Характеристика студента у частині відношення до практики і трудової дисципліни є негативною. На запитання студент відповідей не дав.	0 ... 34	«незадовільно»

5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРА

А. Об'єкт дослідження – державні та регіональні фінанси

1. Доходи державного бюджету України: структура, ефективність та шляхи розвитку
2. Система управління державним боргом України та шляхи ефективного його фінансування.
3. Механізми забезпечення бюджетної безпеки України в умовах воєнного стану (післявоєнної відбудови).
4. Управління державними видатками як інструмент підвищення ефективності публічних фінансів

5. Вплив воєнних витрат на структуру та ефективність державного бюджету України.
6. Бюджетна політика держави в контексті євроінтеграційних процесів.
7. Середньострокове планування видатків державного бюджету України: методи та ефективність управління
8. Податкова політика як інструмент формування доходів державного бюджету.
9. Механізми застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі України: проблеми та перспективи.
10. Проблеми та перспективи реформування Пенсійного фонду України.
11. Фінансування системи соціального захисту населення в Україні: сучасний стан, проблеми та шляхи підвищення ефективності
12. Субвенції з державного бюджету як інструмент фінансування соціально важливих програм.
13. Роль інститутів фінансового контролінгу у підвищенні прозорості державних фінансів.
14. Фінансування системи освіти в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення
15. Підвищення ефективності використання державних видатків на охорону здоров'я в Україні
16. Механізми бюджетного фінансування інноваційного розвитку та науки в умовах євроінтеграції України
17. Державні видатки на оборону та безпеку: структура, ефективність і перспективи.
18. Модернізація механізму казначейського обслуговування в Україні.
19. Фіскальна політика держави як фактор макроекономічної стабільності.
20. Податок на додану вартість як провідне джерело формування доходів державного бюджету України
21. Податок на прибуток підприємств у системі доходів бюджету: сучасний стан та напрями удосконалення

22. Податок на доходи фізичних осіб як основа формування дохідної бази місцевих бюджетів.

23. Роль спрощеної системи оподаткування у формуванні доходів місцевих бюджетів України

24. Екологічний податок як інструмент фінансового забезпечення сталого розвитку територій

25. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації та воєнного стану.

26. Фінансування освіти та шляхи його вдосконалення на регіональному рівні.

27. Оцінка фінансової стійкості місцевих бюджетів як інструмент забезпечення економічної безпеки територіальних громад.

28. Фінансова децентралізація та її вплив на стійкість місцевих бюджетів.

29. Роль міжбюджетних трансфертів у вирівнюванні соціально-економічного розвитку регіонів.

30. Сучасні підходи до оцінювання ефективності видатків місцевих бюджетів.

31. Фінансова самостійність територіальних громад: аналіз та шляхи зміцнення.

32. Місцеві податки і збори як фактор фінансової автономії територіальних громад.

33. Особливості формування та використання Державного дорожнього фонду на регіональному рівні.

34. Механізми державної підтримки відбудови регіонів України після війни.

35. Управління бюджетними ризиками у процесі формування та виконання місцевих бюджетів

36. Удосконалення підходів до оцінювання фінансової спроможності територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану

37. Бюджетні інструменти стимулювання розвитку охорони здоров'я та соціальної сфери на регіональному рівні.

38. Фінансування екологічних програм у системі регіональних фінансів.

39. Система грантового фінансування регіонального розвитку: проблеми та перспективи.

40. Цифровізація у сфері регіональних фінансів: сучасні електронні сервіси та напрями їх удосконалення

Б. Об'єкт дослідження- підприємство, установа, фірма

41. Фінансова стратегія підприємства в умовах економічної нестабільності: розробка та реалізація

42. Сучасні проблеми управління фінансами підприємств та механізми їх вирішення

43. Особливості управління фінансами малих (середніх, великих) підприємств різних організаційно-правових форм

44. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва та його вплив на фінансово-господарську діяльність

45. Фінансовий стан підприємства: методи оцінки та напрями його зміцнення

46. Фінансова стійкість підприємства та інструменти її забезпечення.

47. Стратегія управління активами підприємства.

48. Джерела фінансування підприємства та оптимізація структури капіталу в сучасних умовах.

49. Антикризисове фінансове управління підприємством в умовах кризи (в умовах воєнних викликів, в умовах післявоєнної відбудови).

50. Дохідність підприємства та шляхи її підвищення

51. Комплексна діагностика фінансового стану підприємства.

52. Капітал підприємства: джерела формування та напрями оптимізації використання

53. Управління грошовими потоками підприємства: проблеми та рішення

54. Лізинг як інструмент оновлення основних засобів підприємства

55. Управління фінансовими ризиками як засіб впливу на фінансовий стан підприємства

56. Фінансове забезпечення розвитку малого підприємництва
57. Рентабельність підприємства: сучасні методи оцінки та шляхи підвищення
58. Інвестиційні проекти: методи оцінки ефективності та практичні підходи до реалізації
59. Податок на прибуток підприємств як інструмент регулювання фінансово-господарської діяльності
60. Податок на додану вартість та його вплив на господарську діяльність підприємств
61. Прямі податки та їх вплив на фінансову стратегію підприємств
62. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів підприємства
63. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства
64. Управління формуванням та використанням доходів підприємства
65. Контролінг як засіб управління витратами
66. Цінова політика підприємства та її вплив на формування прибутку
67. Фінансові ресурси підприємства: джерела формування та ефективність використання
68. Фінансовий контролінг у системі корпоративного управління
69. Антикризове фінансове управління підприємством: інструменти та механізми
70. Фінансовий механізм забезпечення рентабельності підприємства
71. Фінансування поточної діяльності підприємства: проблеми та напрями вдосконалення
72. Фінансові аспекти управління експортно-імпортною діяльністю підприємств
73. Фінансова рівновага на підприємстві та форми її забезпечення
74. Управління активами підприємства: сучасні підходи та інструменти

75. Управління оборотним капіталом підприємства
76. Прогнозування банкрутства підприємства та розробка антикризової програми
77. Управління джерелами фінансування діяльності підприємства
78. Платоспроможність підприємства: методи оцінки та напрями підвищення
79. Управління позиковим капіталом підприємства
80. Система управління витратами підприємства та напрями її вдосконалення
81. Фінансове планування та прогнозування діяльності підприємства
82. Фінансовий контроль у системі управління підприємством
83. Фінансові аспекти формування необоротних активів підприємства
84. Цінова політика підприємства: формування та управління
85. Формування системи забезпечення платоспроможності підприємства
86. Поточне фінансове планування на підприємстві
87. Стратегічне фінансове планування підприємства
88. Управління борговими зобов'язаннями підприємства
89. Управління прибутком підприємства: сучасні методи та інструменти
90. Комплексне управління активами та пасивами підприємства
91. Формування системи антикризового управління підприємством
92. Запобігання банкрутству: механізми антикризового фінансового управління
93. Фінансова санація підприємства: методи та інструменти
94. Оцінка санаційної спроможності підприємства
95. Формування системи раннього попередження банкрутства підприємства

- 96. Фінансова реструктуризація підприємства в умовах кризи
- 97. Інноваційні інструменти антикризового управління підприємством
- 98. Фінансове оздоровлення підприємства в умовах кризи (в умовах воєнних викликів, в умовах післявоєнної відбудови)
- 99. Фінансовий контролінг у системі антикризового управління підприємством
- 100. Управління інвестиційними ризиками підприємства
- 101. Управління фінансовими інвестиціями підприємства
- 102. Особливості управління фінансами підприємств з іноземними інвестиціями в Україні
- 103. Особливості управління фінансами громадських організацій

В. Об'єкт дослідження – комерційні банки

- 104. Удосконалення механізмів управління зобов'язаннями комерційного банку в сучасних умовах
- 105. Управління кредитним портфелем комерційного банку в умовах економічної нестабільності
- 106. Управління депозитним портфелем комерційного банку: сучасні тенденції та проблеми
- 107. Управління ліквідністю комерційного банку як чинник забезпечення його фінансової стабільності
- 108. Механізми та напрями удосконалення управління активними операціями комерційного банку
- 109. Фінансовий менеджмент у системі управління фінансовими результатами комерційного банку
- 110. Механізм формування капіталу банку та шляхи його оптимізації
- 111. Управління інвестиційним портфелем банку
- 112. Власний капітал банку: способи формування та роль у забезпеченні фінансової стійкості
- 113. Банківське обслуговування малого та середнього бізнесу в умовах трансформації фінансового ринку

114. Кредитна політика комерційного банку: теоретичні засади та практичні аспекти реалізації

115. Депозитна політика банку: інструменти та ефективність реалізації

116. Факторингові послуги банків та перспективи їх розвитку в Україні

117. Лізингові послуги банків: сучасний стан та проблеми розвитку

118. Фінансова стійкість банку: механізми забезпечення та управління

119. Банківські послуги з кредитування фізичних осіб: проблеми та перспективи розвитку

120. Ідентифікація, оцінка та мінімізація фінансових ризиків у комерційному банку.

121. Удосконалення антикризового фінансового управління комерційним банком в умовах економічної невизначеності

122. Кредитно-інвестиційний потенціал банків України: оцінка, проблеми та шляхи підвищення ефективності

123. Маркетингова стратегія банку в умовах цифрових трансформацій

124. Розвиток дистанційного банківського обслуговування клієнтів: проблеми та перспективи

125. Іпотечне кредитування: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні

126. Споживче кредитування: виклики та тенденції розвитку в Україні

127. Банківські послуги в Україні: сучасний стан та напрями розвитку

128. Грошово-кредитна політика НБУ як інструмент державного регулювання економіки

129. Система гарантування вкладів в Україні: проблеми функціонування та перспективи розвитку

130. Платіжна система України: проблеми розвитку та інтеграції у європейський фінансовий простір

Г. Об'єкт дослідження- страхові компанії

131. Страхування майна громадян в Україні: сучасні проблеми та перспективи розвитку.

132. Фінансова стійкість страхової компанії: методи забезпечення та оцінювання.

133. Управління фінансово-господарською діяльністю страховика в умовах ринкових трансформацій.

134. Прибуток страхової компанії: формування, розподіл та оподаткування.

135. Управління грошовими потоками страхової компанії: методи та інструменти.

136. Управління страховими резервами як основа фінансової стабільності страховика.

137. Фінансове планування, бюджетування та контролінг у діяльності страхової компанії.

138. Сучасні проблеми управління фінансами страхових організацій в Україні.

139. Забезпечення платоспроможності страховиків: проблеми та шляхи їх вирішення.

140. Управління інвестиційним портфелем страхової компанії в умовах фінансових ризиків.

141. Формування та нарощування фінансового потенціалу страхової компанії.

142. Політика перестрахування страховика: стратегічні підходи та ефективність.

143. Стратегічний менеджмент страхової компанії: сучасні інструменти та практики.

144. Системний підхід до менеджменту страхової компанії.

145. Методологія оцінювання ризиків у страхуванні життя.

146. Автотранспортне страхування (КАСКО): тенденції та перспективи розвитку в Україні.

147. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів: сучасний стан та розвиток в Україні.

148. Страховий ринок України: проблеми розвитку та шляхи підвищення фінансової надійності страхових компаній.

149. Перестраховування в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку.

150. Ринок страхових послуг України: тенденції, проблеми та перспективи розвитку.

151. Ринок страхування життя в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку.

152. Особисте страхування та чинники його розвитку в Україні.

153. Фінансова безпека страхової компанії: інструменти протидії страховому шахрайству.

154. Медичне страхування в Україні: сучасні проблеми та перспективи запровадження.

155. Світовий ринок перестраховування: сучасний стан та тенденції розвитку.

156. Добровільні види страхування: сучасні тенденції та проблеми розвитку.

157. Проблеми та перспективи розвитку особистого страхування в Україні.

158. Проблеми та перспективи страхування життя в Україні.

159. Сучасний стан та перспективи розвитку страхування туристів.

160. Рейтингове оцінювання фінансової діяльності страхових компаній

Д. Об'єкт дослідження – фінансовий ринок (сегменти фінансового ринку, фінансові послуги)

161. Тенденції розвитку фондових бірж України в умовах глобалізації фінансових ринків

162. Ринок фінансових послуг України: сучасні виклики та напрями трансформації.

163. Фінансові посередники та їхня роль у стимулюванні інвестиційної діяльності в Україні.

164. Грошово-кредитний ринок України: сучасні ризики та шляхи стабілізації.

165. Тенденції та перспективи розвитку фондового ринку України в умовах воєнної економіки.

166. Валютний ринок України: проблеми функціонування та напрями реформування.

167. Механізм функціонування міжнародного валютного ринку FOREX та можливості для України.

168. Фінансові послуги на ринку цінних паперів: сучасні проблеми та перспективи.

169. Ринок капіталів в Україні: бар'єри розвитку та можливості зростання.

170. Фінансові послуги на валютному ринку України: тенденції та перспективи.

171. Розвиток інструментів фондового ринку як засіб відновлення України.

172. Ринок золота: сучасні тенденції функціонування та роль у фінансовій стабільності.

173. Ринок акцій в Україні: сучасний стан та напрями розвитку.

174. Інфраструктура фондового ринку України: проблеми та перспективи вдосконалення.

175. Міжнародні фондові ринки на сучасному етапі глобалізації.

176. Фондовий ринок України як інструмент залучення іноземних інвестицій.

177. Кредитні спілки як учасники ринку фінансових послуг України: проблеми та перспективи.

178. Стан і перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

179. Інвестиційні фонди на ринку цінних паперів України.

180. Розвиток ринку деривативів в Україні: проблеми та перспективи.

181. Модернізація діяльності фондових бірж України в контексті цифрової трансформації фінансового ринку.

182. Розвиток системи депозитарного обліку в контексті інтеграції України до європейського фінансового простору.

183. Подолання фінансових криз: міжнародний досвід та та можливості його використання в Україні.

184. Глобалізація фінансових ринків та її вплив на стабільність фінансової системи України.

185. Ринок цінних паперів України: сучасний стан та перспективи розвитку.

186. Брокерська діяльність на фондовому ринку: сучасний стан та перспективи розвитку.

187. Регулювання руху капіталів в Україні: сучасні проблеми та перспективи.

188. Технічний аналіз і можливості його застосування на фондовому ринку України.

189. Фундаментальний аналіз та його значення для прийняття рішень на фінансовому ринку.

190. Механізми відновлення економіки України та роль інвестицій у забезпеченні сталого зростання.

191. Платіжні системи України: сучасні тенденції та вплив на фінансову стабільність.

192. Міжнародні фондові ринки: сучасні виклики та перспективи розвитку.

193. Управління грошовими потоками корпорацій на фінансовому ринку.

194. Роль дилерських операцій у забезпеченні ліквідності ринку цінних паперів.

195. Фондові індекси як індикатор розвитку фінансового ринку: світовий досвід та вітчизняна практика.

196. Цифровізація фінансового ринку України: виклики та перспективи розвитку

197. Роль фінтех-компаній у трансформації фінансового ринку України.

198. Криптовалюти та блокчейн-технології як новий етап розвитку цифрових фінансів: перспективи та виклики.

199. Зелені фінанси та їх вплив на розвиток фінансового ринку України.

200. Регуляторна політика на фінансовому ринку України в умовах воєнних та повоєнних викликів

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Банківський менеджмент : навчальний посібник / В.В. Зянько, Н.О. Коваль, І.Ю. Єпіфанова. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с.
2. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків: Стильна типографія, 2020. 256 с.
3. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с.
4. Бюджетна система України : навчальний посібник в схемах і таблицях / С.В. Качула, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л. І. Катан. Дніпро : Монолит, 2021. 332 с.

Допоміжна

5. Банківська система : навчальний посібник / [Ситник Н.С., Сташишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.]; за заг. ред. Н.С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
6. Бугай В.З., Бурдило О.В. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. Випуск 2 (51) 2019. С. 42-46 . URL : http://business-navigator.ks.ua/journals/2019/51_2019/10.pdf
7. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / Н.Ю. Рекова, Є.О. Підгора, В.В. Ровенська, О.В. Латишева, Т.П. Гітіс, І.Ю. Єрфорт, І.І. Смирнова, С.В. Касьянюк. Краматорськ : ДДМА, 2021. 200 с.
8. Карпінський Б.А. Фінансова система: навч. посіб. 2– ге вид. Львів : Магнолія плюс, 2016. 272 с.
9. Колодізев О.С. Теоретичні аспекти управління економічною стійкістю підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2018. № 1(16). С. 53—59.
10. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закладів. Київ: Вища шк., 2013. 278 с.
11. Страхування : навчальний посібник / О.О. Сосновська. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.

12. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

Інформаційні ресурси

1. Статистика Національного банку України / Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/statistic>

2. Офіційний портал Державна фіскальна служба України. Податки, збори, платежі. URL : <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/>

3. Звіт про використання бюджетних коштів / Урядовий портал URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/byudzheth>

4. Державний бюджет / Міністерство фінансів України URL : <https://www.minfin.gov.ua/news/borg>

5. Економічна статистика / Державна служба статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Законодавство України / Верховна рада України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index><http://zakon.rada.gov.ua/laws>

7. Бюджетний кодекс України : Кодекс від 08.07.2010. № 2456-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

8. Податковий кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

9. Офіційний портал Державного казначейства України URL : www.treasury.gov.ua

10. Офіційний сайт Головного Контрольно-ревізійного управління України. URL : www.dkrs.gov.ua

11. Статистичні та інформаційні матеріали Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL : www.me.gov.ua

Приклад оформлення титульної сторінки

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра фінансів та економічної безпеки**

**ЗВІТ
З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ НА ПРИКЛАДІ
«(назва бази практики)»**

[Печатка бази практики]

Виконав(ла):
здобувач(ка) другого
(магістрського) рівня
вищої освіти спеціальності
072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та
фондовий ринок»
V курсу, __ групи
Прізвище, ім'я по-батькові

Звіт перевірено:
Керівник від бази
практики _____

(підпис, дата, посада, прізвище ім'я по-батькові)

Керівник від університету

(підпис, посада, прізвище ім'я по-батькові)

Залікова оцінка з практики

(прописом)

„__” _____ 20__ р.

Рівне – 20__ р.

Додаток Б

Граничні значення показників аналізу фінансової діяльності підприємства

№	Показники	Оцінка показника	
		Граничне значення	Динаміка
1. Показники ліквідності			
2.1.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	Збільшення
2.2.	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,5	Збільшення
2.3.	Коефіцієнт загальної ліквідності	2	Збільшення
2. Показники фінансової стійкості			
3.1.	Коефіцієнт автономії	0,5	Збільшення
3.2.	Коефіцієнт фінансування	1	Збільшення
3.3.	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	Збільшення
3.4.	Коефіцієнт постійності активів	0,5	Збільшення
3.5.	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	1	Збільшення
3. Показники ділової активності			
4.1.	Оборотність оборотних активів	30 днів	Зменшення
4.2.	Оборотність запасів	15 днів	Зменшення
4.3.	Оборотність кредиторської заборгованості	30 днів	Зменшення
4.4.	Оборотність дебіторської заборгованості	30 днів	Зменшення
4.5.	Оборотність власного капіталу	1,5 об.	Збільшення
4.6.	Оборотність капіталу	1 об.	Збільшення
4. Показники рентабельності			
5.1.	Рентабельність активів (ROA)	2,5%	Збільшення
5.2.	Рентабельність власного капіталу (ROE)	5,0%	Збільшення
5.3.	Рентабельність основних засобів	6,0%	Збільшення
5.4.	Рентабельність продукції	5,0%	Збільшення

Додаток В**Типові заходи підвищення рівня фінансово-економічної діяльності підприємств**

№	Кількісні індикатори оцінки фінансової діяльності підприємства	Заходи підвищення рівня фінансово-економічної діяльності підприємства
<i>Кількісні індикатори</i>		
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Збільшення залишку грошових коштів; скорочення короткострокових зобов'язань
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	Збільшення власних оборотних коштів; скорочення короткострокових зобов'язань
3	Коефіцієнт можливості отримання позики	Скорочення довгострокового позикового капіталу; збільшення власного капіталу
4	Коефіцієнт автономії	Збільшення власного капіталу; скорочення позикового капіталу
5	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Збільшення власних оборотних коштів; скорочення короткострокових зобов'язань
6	Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	Збільшення обсягів продажу; оптимізація вкладів коштів в оборотні активи
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Збільшення обсягів продажу; збільшення власного капіталу
8	Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	Збільшення обсягів продажу; скорочення заборгованості по кредитам і позикам
9	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Збільшення обсягів продажу; раціональна кредитна політика; контроль дебіторської заборгованості
10	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Збільшення обсягів продажу; скорочення кредиторської заборгованості
11	Рентабельність активів	Збільшення чистого прибутку
12	Рентабельність власного капіталу	Збільшення чистого прибутку

продовження додатку В

№	Кількісні індикатори оцінки фінансової діяльності підприємства	Заходи підвищення рівня фінансово-економічної діяльності підприємства
<i>Якісні параметри</i>		
14	Рівень технічного забезпечення	Підвищення рівня валових інвестицій, націлених на оновлення основних виробничих фондів; використання резервів для придбання нового обладнання
15	Рівень плинності кадрів	Підвищення рівня репутації, ділового статусу МСП, використання медіа-каналів для висвітлення інформації з метою пошуку професійних кадрів; використання послуг кадрових агенцій з підбору персоналу
16	Рівень конкуренції	Підвищення якості виробленої продукції, використання реклами задля збільшення обсягів продажу; розширення клієнтської бази; використання нових технологій для розвитку підприємства; виявлення сильних та слабких сторін діяльності МСП; залучення невикористаних можливостей
17	Рівень інвестиційної активності і привабливості	Проведення заходів для підвищення інвестиційної привабливості завдяки розробці довгострокової стратегії розвитку; застосування фінансового планування; підтримання позитивної кредитної історії
18	Рівень кредитоспроможності	Підтримання позитивної кредитної історії; виявлення сильних та слабких сторін діяльності МСП; підвищення фінансової стійкості і платоспроможності; використання фінансового планування
19	Наявність резервів (щодо сумнівних боргів, майбутніх витрат)	Формування резервів, які передбачають повну чи часткову компенсацію витрат при виникненні несприятливих випадків
20	Якість ведення бухгалтерського обліку, наявність фінансового планування на фірмі	Забезпечення якісного рівня ведення бух. обліку; постійне підвищення кваліфікації персоналу бухгалтерського відділу; використання фінансового планування на підприємстві

